

CZU: 347.472:004.9

[https://doi.org/10.52277/1857-2405.2022.4\(63\).08](https://doi.org/10.52277/1857-2405.2022.4(63).08)

INOVAȚIILE ÎN CONTRACTELE CU TITLU GRATUIT ÎNCHEIATE ÎN MEDIUL ONLINE

Violeta COJOCARU,
doctor habilitat în drept, profesor universitar,
vice-rector al Universității de Stat din Moldova
<https://orcid.org/0000-0003-3816-3318>

Aliona CARA-RUSNAC,
doctor în drept,
conferențiar universitar USM
<https://orcid.org/0000-0002-2026-2206>

SUMAR

Contractele cu titlu gratuit încheiate în mediul online sunt privite mai mult ca o excepție de la regula generală. Mediul online este un mediu perfect pentru comercializarea produselor. Comerțul electronic a luat amploare mai ales în perioada pandemiei de COVID-19, iar contractele cu titlu gratuit sunt oferite de profesioniști ca o completare la contractele principale, oferite mai mult în calitate de accesorii-cadouri la achiziția principală. Prezenta cercetare analizează riscurile încheierii contractelor cu titlu gratuit electronic.

În acest studiu sunt analizate aspectele legislative ale contractelor cu titlu gratuit încheiate în mediul online. Totodată, în concluzie sunt prezentate avantajele și dezavantajele încheierii contractelor cu titlu gratuit în mediul online și se oferă recomandări în vederea reglementării protecției părților care încheie contracte cu titlu gratuit în mediul online.

Cuvinte-cheie: contract cu titlu gratuit, contract de donație, contract electronic, contract digital, bun digital, spațiu digital.

Introducere

Expresia „Digitalizarea actelor juridice civile cu titlu gratuit” nu este utilizată pe scară largă în domeniul dreptului atât național cât și cel euro-

NEW TRENDS OF THE GRATUITOUS CONTRACTS IN ONLINE AREA

SUMMARY

Gratuitous contracts subscribed in online area are seen more as the exception of the general rule. Online area is a perfect medium for commercializing products, as electronic products came in large numbers in particular in times of pandemics, contracting them with gratuitous title being offered by professionals as an accessory to the main contract, being offered as accessory gifts to the main acquisition. This research will analyze the risks of concluding contracts with gratuitous electronic title. In this study we will analyze the legislative aspects of gratuitous contracts concluded in the online environment. At the same time, in the conclusion we will present the advantages and disadvantages of concluding contracts for gratuitous in the online environment, with recommendations for the regulation of the protection of the parties that conclude contracts for free in the online environment.

Key-words: contract with gratuitous title, donation contract, e-contract, digital contract, e-goods, digital environment.

pean, ba mai mult: este o tendință nouă pe care și Republica Moldova începe să o implementeze în sistemul legislativ al țării, ca urmare a utilizării pe scară largă a platformelor electronice. Astfel, guvernele diferitor țări au început să implementeze norme pentru a taxa și impozita diferite tranzacții, acțiuni efectuate în format digital. Nu în ultimul rând, ca urmare a utilizării pe scară largă a comerțului electronic, consumatorii, care constituie veriga slabă a contractelor încheiate în format electronic, au început să fie nemulțumiți de serviciile prestate sau de diferite produse. Respectiv, au fost implementate diferite clauze de protecție a consumatorilor pentru a putea gestiona oarecum așa-numitele contracte la distanță. Odată cu creșterea digitalizării, datele private ale oamenilor au început să fie colectate atât de instituțiile de stat cât și de persoanele fizice și juridice. Astfel de situații au dus la intimidare și la acțiuni de securitate pe ordinea de zi. Prin urmare, a fost necesar să

se reglementeze acțiuni de stocare și securitate a datelor colectate. Gaius menționa că obligațiile care izvorăsc din contracte sunt de patru categorii: obligarea se naște fie prin transmiterea bunului, prin pronunțarea cuvintelor sau în sens scris (printr-un act scris), sau printr-un acord [15, p. 313]. Chiar dacă, din start, relațiile dintre oameni au fost destul de libertine, cu timpul a apărut necesitatea de a obliga ca cealaltă persoană să-și respecte obligațiunile, iar în caz de neexecutare vor surveni anumite penalități sau consecințe. Astfel, oamenii aveau un pilon de garanție că contractual încheiat va produce anumite efecte, fiecare asigurându-și drepturile și obligațiile unul față de celălalt. Dacă ar fi să comparăm noțiunile de convenție, care pe acel timp era destul de des întâlnită, și noțiunea de contract, convenția are o accepțiune mai largă, ea fiind mai generală și nu produce obligații sau anumite efecte față de subiecți, iar contractul este cel care s-a creat ca specie a convenției și are calitatea esențială pentru a produce efecte juridice, fiind sancționat prin *jus civile* cu acțiuni în justiție [2, p. 65].

În prezentul articol ne propunem să analizăm modul în care sunt tratate contractele cu titlu gratuit în mediul online în legislația Republicii Moldova și legislația altor state, la nivel european. Dezvoltările tehnologice, economice și sociale au influențat și digitalizarea contractelor cu titlu gratuit. Totuși, problematica contractelor cu titlu gratuit în mediul online, care vor fi reflectate în prezenta cercetare, este, în primul rând, lipsa reglementărilor legale exprese, după care urmează riscurile la care sunt expuse părțile și, în final, conținutul digital care este oferit „gratuit” în schimbul datelor personale.

Cadrul legislativ al contractelor cu titlu gratuit în formă electronică în diferite state

La nivel european, cadrul legislativ în domeniul digitalizării a fost în permanentă dezvoltare. Astfel, printre ultimele directive care vor reglementa contractele digitale sunt Directiva (UE) nr. 2019/770 privind anumite aspecte cu referire la contractele de furnizare de conținut digital și servicii digitale [6] și Directiva (UE) nr. 2019/771 privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzare de bunuri intrate în aplicare [7]. De asemenea, au fost adoptate directivele de protecție a dreptului consumatorului care încheie contracte pe platformele online, precum Digital Services Act (DSA) [12] și Digital Markets Act (DMA) [11] în vederea actualizării normelor care reglementează serviciile digitale în UE. Comisia a făcut propunerile în decembrie 2020, iar la 25 martie 2022 s-a ajuns la un acord politic referitor

la Legea privind piețele digitale și, la 23 aprilie 2022, referitor la Legea privind serviciile digitale, care intră în vigoare la 01.01.2024. Cadrul normativ menționat este binevenit în vederea reglementării vidului legislativ privind informarea consumatorilor, protecția consumatorilor, reglementarea relațiilor dintre profesioniști și consumatori și, nemijlocit, transparența și siguranța părților în mediul electronic. Cu regret, constatăm că contractele cu titlu gratuit sunt reglementate doar de norme generale și, în particular, de codurile civile interne ale statelor.

Contractul cu titlu gratuit este reglementat în Codul civil al R. Moldova, care prevede că *actul juridic cu titlu gratuit este actul prin care se procură unei părți un folos patrimonial, fără a se urmări obținerea în schimb a unui alt folos patrimonial...* [4, art. 310].

Conform Noului Cod civil român, *contractul prin care una dintre părți urmărește să procure celeilalte părți un beneficiu, fără a obține în schimb vreun avantaj, este cu titlu gratuit* [5, art. 1772]. Astfel, specificul acestor contracte este gratuitatea, una din părți micșorându-și patrimoniul în favoarea celeilalte. Riscurile încheierii contractelor între persoane prezente sunt mai diminuate decât riscurile încheiate între persoane absente.

Autorul Bleoancă Alexandru a definit contractul în formă electronică ca *fiind un caz special de informație juridică ce ia înfățișarea electronică în scopul prelucrării eficiente cu ajutorul calculatorului (sau a altor mijloace similare)...* [1, p. 110]. Contractul electronic prezumă avantaje de încheiere între persoanele absente, ceea ce contractul încheiat în formă clasică nu oferă. Contractele cu titlu gratuit sunt întâlnite mai rar decât cele încheiate în formă electronică. În acest sens, autorul Revet T. a definit contractul în formă electronică cel ce desemnează operațiuni contractuale în care exprimarea voinței ce produce efecte juridice se face prin intermediul mijloacelor electronice de prelucrare a informației. Autorul invocă faptul că *electronica* nu este decât un mijloc tehnic de stabilire a relației contractuale. Se menționează că nu se conturează ca un contract nou, ci doar caracterizează un nou mod tehnic de încheiere a contractului, ceea ce caracterizează nu obiectul contractului, ci doar maniera de construcție (încheiere) a contractului [13, p. 10].

Tudorache Mihaela, în lucrarea *Contractul încheiat prin mijloace electronice în reglementarea din Noul Cod civil*, a clasificat contractele încheiate prin mijloace electronice. În dependență de obiectul contractului distingem:

- contracte încheiate având ca obiect *bunuri corporale*, bunuri comandate prin internet, dar livrarea are loc pe căi tradiționale;

- contracte având ca obiect *prestări de servicii*, cum ar fi serviciile bancare electronice, consultație financiară;
- contractele având ca obiect *bunuri incorporale*, cum ar fi produse electronice sau digitalizate (software, muzică etc.), care pot fi comandate, plătite, dar și livrate online [14, p. 69].

Tipurile de contracte gratuite încheiate în formă electronică sunt variate, dar au cu precădere anumite riscuri, care sunt implicate și în cazurile contractelor cu titlu gratuit. Din această categorie fac parte donația, depozitul, mandatul, comodatul, fidejusiunea, renta cu titlu gratuit, părțile fiind expuse unor riscuri precum furtul identității, incapacitatea persoanelor, securitatea datelor personale, exprimarea consimțământului și alte aspecte relevante.

Contractele enunțate se divid în liberalități (de exemplu, contractul de donație, legat cuprins în testament) și contracte de servicii gratuite sau contracte dezinteresate, în care se urmărește a se face un serviciu, fără contraprestație (de exemplu, comodatul, împrumutul fără dobândă etc.).

Donația este unul dintre contractele elocvente ale gratuităților și vom prezenta particularitățile acestuia încheiate în spațiul digital. Prevederile legislative restricționează forma contractului de donație la forma autentică, dar în același timp legislatorul a lăsat loc de interpretare, în vederea efectelor nerespectării formei autentice și nu afectează valabilitatea acesteia, dacă bunul donat a fost predat donatarului. Totodată, legislatorul a prevăzut că, în cazul în care obiect al donației este un bun pentru a cărui vânzare (înstrăinare) prin lege este prevăzută o anumită formă a contractului, se cere aceeași formă și pentru contractul de donație. În acest sens, legislatorul a lăsat și un loc de interpretare pentru a încheia contracte de donație în mediul online. Autorul Cănepă (Vasilache A.) a cercetat subiectul ofertei de donație și alte aspecte ale încheierii contractului de donație între absenți, în diferite jurisdicții, precum Republica Moldova, România, Franța ș.a. [3, p. 81]. Astfel, autoarea a caracterizat oferta de donație prin prisma art. 1191 din Codul civil al RM, prin care a menționat referitor la oferta de a dona, transmisă de către potențialul donator către donatar, care, la moment, nu se află fizic în același loc, fiind transmisă prin orice mijloc electronic. La rândul său, donatarul va avea un termen de acceptare sau refuz, dacă în termenul acordat nu își va expune acceptul, atunci se va considera ca refuzat [3, p. 82].

Autoarea pune în discuție aspectul voinței juridice care îmbracă haina juridică, dacă este ex-

primată serios și cu intenția de a produce efecte juridice, care capătă valențe juridice, dacă îmbracă forma juridică a actului juridic. Unul din instrumentele ce pot fi utilizate pentru validarea actelor juridice în formă electronică, conform art. 1245 Cod de procedură civilă român, sunt contractele care se încheie prin mijloace electronice supuse condițiilor prevăzute de legea specială [5, art. 1245].

Conform prevederilor legislației în vigoare, Codul civil al RM art. 318, pentru a încheia acte juridice în formă electronică părțile trebuie să semneze cu semnătură electronică avansată, calificată [4, art. 318]. Conform modificărilor legislației care a intrat în vigoare pe data de 10.12.2022, va fi nevoie doar de semnătură electronică avansată [8, art. 23]. Astfel, contractele încheiate în formă electronică trebuie să fie semnate cu semnătură electronică avansată. Cu toate acestea, constatăm că părțile încheie contractele în mediul online utilizând mijloacele electronice, fără a utiliza semnătura electronică avansată.

Cu referire la donație, pot apărea chestiuni litigioase ce țin de bunurile imobile. În legislația statelor europene, precum Italia, Germania, Franța și România, este reglementată autentificarea notarială a actelor pe suport electronic, fiind posibilă verificarea electronică a capacităților părților, voința lăuntrică de a încheia un contract de donație electronic, precum și, nemijlocit, încheierea contractului de donație electronic și înregistrarea ulterioară a bunului în registrul public al bunurilor imobile, cu arhivarea electronică notarială a acestuia. Spre regret, constatăm că aceste reglementări sunt prevăzute doar în statele europene dezvoltate, în Republica Moldova atestăm o lipsă a cadrului normativ, astfel încât este necesar de a reglementa acest aspect, fiind un domeniu atractiv, în special, persoanelor aflate peste hotarele țării și/sau cele care, deși nu domiciliază pe teritoriul Republicii Moldova și nu au cetățenia Republicii Moldova, dețin bunuri imobile pe teritoriul republicii noastre. Concomitent, atragem atenția că contractele de donație în mediul online sunt cele mai atractive pentru escrocii din mediul online, care au avansat atât în domeniul deghizării (furtului) identității persoanelor, cât și la a influența voința persoanelor prin intermediul viciilor și, nemijlocit, trucarea părților în vederea încheierii contractelor în mod ilegal.

Alte categorii de contracte care trezesc interes pentru prezentul studiu sunt contractele de depozit cu titlu gratuit, contractul de rentă și contractul de comodat încheiate în formă electronică. Printre acestea, contractul de depozit este cel prin care depozitarul primește de la deponent un bun

mobil, cu obligația de a-l păstra și restitui în natură. În Austria, România, Belgia, Italia, Portugalia și Spania se păstrează caracterul real al contractelor de depozit. În cazul Ungariei, Olandei și Germaniei este specific caracterul consensual al contractului de depozit [10, p. 2]. Conform legislației României, art. 2016 alin. (1) Cod civil, depozitul poartă un caracter gratuit, dacă părțile au convenit, dacă din uzanță ori alte împrejurări nu reiese altceva, nu rezultă că trebuie să fie plătită o remunerație [5, art. 2016]. Legislația din Republica Moldova prevede că contractul de depozit poartă un caracter gratuit, dacă în contractul de depozit nu este prevăzut altfel [4, art. 1599]. Caracterul gratuit influențează responsabilitatea depozitarului, care răspunde în cazul contractului de depozit cu titlu gratuit doar dacă nu a acționat cu grijă față de bunuri precum ar fi avut față de bunurile proprii.

În contextul celor invocate, vom analiza caracterul contractului de depozit în formă electronică, și anume momentul încheierii acestuia în cazul persoanelor absente, reieșind din faptul că caracterul real rezultă din transmiterea bunului și, totuși, părțile, fiind absente, ajung la consens privind condițiile esențiale ale contractului și doar apoi bunul este transmis. De exemplu, este cazul când o persoană a rugat pe cineva să preia bunul livrat, deoarece ea nu reușește să ajungă acolo și depozitarul îl păstrează gratuit până la preluarea de către proprietarul bunului. Constatăm că în Codul civil actual contractul de depozit poartă un caracter consensual, susținem opinia că, în cazul contractelor gratuite, urmează să fie indicat caracterul real al acestora.

Contractului de rentă i se aplică aceleași reguli ca și contractului de donație, conform art. 1222 alin. 4 Cod civil - *Rentei constituite cu titlu gratuit i se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale privitoare la donație* [4, art. 1599]. În acest sens, vom prezenta doar câteva exemple care susțin ideea încheierii contractelor de rentă în formă electronică - transferurile *bănești efectuate de părinți și copii* către rudele acestora de peste hotare și ajutorul care are drept scop contractul de rentă gratuită. Un alt exemplu ar fi pachetele transmise cu titlu de cadouri sau cu titlu de rentă gratuită, care, de asemenea, sunt convenite prin intermediul mijloacelor electronice.

Agenția servicii publice oferă servicii online (<https://www.asp.gov.md/ro/servicii/vehicule/10>) pentru înmatricularea vehiculelor transmise în folosință uzufructarilor (comodat, locațiune, leasing). Contractul de comodat, de asemenea, face parte din categoria contractelor gratuite. Prin contract de comodat o parte (comodant) se obligă să dea cu titlu gratuit un bun în folosință celeilal-

te părți (comodatar), iar aceasta se obligă să restituie bunul la expirarea termenului pentru care i-a fost dat [4, art. 1234]. În calitate de contract de comodat în format online (electronic) sunt oferite și spații locative. În urma conflictului cu Ucraina a fost oferit spațiu locativ cu titlu gratuit persoanelor afectate de criza din țara vecină. Au fost folosite, în special, rețelele de socializare pentru a negocia și încheia astfel de contracte de comodat.

Aspecte europene privind contractele cu titlu gratuit în mediul online

Problema contractelor cu titlu gratuit în mediul online, prin prisma protejării consumatorilor, a fost cercetată și de autoarea Narciso Madalena [9]. Cadrul normativ al contractelor de conținut digital în Uniunea Europeană (UE) este în creștere rapidă. Statele membre ale UE au adoptat norme legale pentru protejarea consumatorilor digitali și a instituțiilor UE care au adoptat directiva privind anumite aspecte referitor la contractele pentru furnizarea de conținut digital [6]. Ultima Directivă (UE) nr. 2019/770 a fost rezultatul unui nivel ridicat de incertitudine privind drepturile și căile de atac ale consumatorilor digitali. Autoarea Narciso Madalena a concluzionat că Directiva privind drepturile consumatorilor (CRD) a reglementat, în principal, drepturile de informare ale consumatorilor digitali și că nu a abordat întrebări cruciale privind executarea contractului sau remedii specifice. În același sens, a susținut că majoritatea problemelor legate de conținutul digital nu au fost abordate satisfăcător de către instituțiile europene în timp ce elaborează noi propuneri legislative. Propunerea de directivă privind anumite aspecte referitor la conținutul digital recunoaște în mod explicit existența unui al treilea grup de contracte, în afară de vânzarea de bunuri și servicii – contractele de conținut digital – și reglementează diferitele lor aspecte, de la conformitatea până la modificarea conținutului digital. Deși Directiva reprezintă un pas înainte în protecția consumatorilor digitali, există încă aspecte în care această protecție este insuficientă. Unul dintre aspectele respective este protecția consumatorilor digitali neplătitori sau, dintr-o perspectivă diferită, tratamentul juridic al contractelor de conținut digital „gratuit”. Contractele de conținut digital „gratuit” presupun că nu se plătește niciun preț monetar în schimbul conținutului digital. Cercetătoarea a analizat în plan comparativ și a concluzionat că consumatorii digitali „gratuiți” și cei plătitori nu merită un tratament diferit atunci când vine vorba de protecția juridică a UE. Directiva (UE) nr. 2019/770 pare să introducă un nivel mai scăzut de protecție pentru

consumatorii digitali neplătitori. Acest nivel de protecție mai scăzut se manifestă, în principal, în două aspecte: un concept restrictiv de consumatori neplătitori și diferite criterii de conformitate, în funcție de tipul de contra-execuție a contractului. Autoarea a conchis că contractele de conținut digital „gratuit” și plătit nu sunt atât de diferite încât să justifice niveluri diferite de protecție juridică. S-a susținut că datele au valoare economică ca contra-performanță și, în plus, nu este plauzibil să presupunem că așteptările consumatorilor în ceea ce privește contractele digitale „gratuite” și cele cu plată diferă în mod special. Autoarea menționează asupra problemei invocate a quasi-contractelor gratuite digitale, încheiate de către consumatori în mediul online. În particular, aceste contracte se referă la acei consumatori care oferă datele lor personale în schimbul unor programe, softuri, muzică sau alte bunuri digitale. Cu toate că consumatorul nu oferă prețul în formă monetară, plata pentru bunurile produse sunt datele personale, care, de fapt, vor fi ulterior utilizate de către profesioniști pentru oferirea altor produse, inclusiv cu plată. Susținem opinia autoarei și suntem de acord că vidul legislativ de apărare a subiecților, care utilizează cu titlu gratuit bunurile și serviciile, este evident, iar subiecții sunt supuși riscului de a nu fi apărați.

Propuneri și recomandări

În lucrare au fost evidențiate aspecte practice ale încheierii contractelor gratuite în formă electronică, care, după cum am menționat, sunt încheiate cu titlu de excepție și sunt mai rare decât contractele cu titlu oneros, comerțul electronic.

În lumina actualelor modificări, atât la nivel european cât și al legislației Republicii Moldova, ca rezultat al pandemiei, care a fost un catalizator pentru operațiunile electronice, au fost impulsionate și contractele cu titlu gratuit și accesoriile în mediul online. După cum am menționat, contractele cu titlu gratuit sunt, de fapt, încheiate ca contracte cu titlu de accesorii acordate în calitate de „cadouri” pentru bunurile achiziționate de la diferiți distribuitori. Considerăm că reglementarea juridică, doar pe intern, a contractelor accesorii în cadrul companiilor lasă loc de interpretare, care nu este în favoarea subiecților participanți la circuitul civil electronic. Recomandăm ca ele să fie reglementate juridic atât la nivel european cât și în legislațiile interne ale statelor.

Un alt aspect problematic identificat este protecția consumatorilor în cazul contractelor cu titlu gratuit în mediul online, lipsa reglementărilor legale exprese, riscurile la care sunt expuse părțile și, în final, conținutul digital care este oferit „gra-

tuit” în schimbul datelor persoanele, adică lipsa cadrului normativ care să protejeze consumatorii care obțin bunuri și servicii cu titlu gratuit, spre deosebire de cei care achită pentru servicii și bunuri.

În același sens, în cazul încheierii contractelor gratuite în formă electronică, părțile sunt expuse riscurilor, precum protecția datelor cu caracter personal, securitatea lor, legalitatea actelor juridice cu titlu gratuit încheiate în mediul online. Răspunderea profesionistului este reglementată expres în cazul contractelor oneroase, iar în cazul contractelor gratuite sunt puși în situație de risc subiecții care încheie contracte cu titlu gratuit în mediul online.

Referințe bibliografice

1. Bleoancă A. Ce este contractul în formă electronică? (I). În: *Revista de Drept Comercial*, 2010, nr. 3, p. 110-122.
2. Ciucă V. *Lección de Drept roman*. (Volum 3). Iași: POLIROM 2000. 328 p.
3. Cînepă (Vasilache A.). Încheierea contractului de donație între absenți [online] http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/7047/81-85_41.pdf?sequence=1&isAllowed=y (vizitat 01.11.2022).
4. Codul civil al Republicii Moldova. Nr. 1107 din 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 82-86/661. Republicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2019, nr. 66-75/132.
5. Codul civil român: Legea nr. 287/2009. În: *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 511 din 24.07.2009 cu modificările ulterioare.
6. Directiva (UE) nr. 2019/770 privind anumite aspecte cu referire la contractele de furnizare de conținut digital și servicii digitale.
7. Directiva (UE) 2019/771 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2019 privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzare de bunuri.
8. Legea privind identificarea electronică și serviciile de încredere. Nr.124 din 19.05.2022. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2022, nr. 170-176.
9. Narciso M. *Gratuitous Digital Content Contracts in EU Consumer Law*, <https://kluwerlawonline.com/Journalarticle/Journal+of+European+Consumer+and+Market+Law/6.5/EuCML2017044> (vizitat 01.11.2022).
10. Oprîtoiu A. Contractul de depozit în Codul civil român, DCFR și legislațiile europene. În: *Acta Universitatis George Bacovia*, Juridica – Volume 4, Issue 1/2015 - https://www.ugb.ro/Juridica/Issue7RO/13_Contractul_de_depozit_in_Codul_civil_roman_DCFR_si_legislatiile_europene.Anemari_Opritoiu.RO.pdf (vizitat 07.11.2022).
11. Regulamentul privind piețele digitale (Digital Markets Act – DMA), COM/2020/825, 15.12.2020.
12. Regulamentul privind serviciile digitale (Digital Services Act – DSA), COM/2020/825, 15.12.2020.
13. Revet T. *Raport introductiv în contractul electronic*. Paris: Ed. Pantheon-Assas, 2002.
14. Tudorache M. *Contractul încheiat prin mijloace electronice în reglementarea Noului Cod civil*. București: C.H. Beck, 2013. 392 p.
15. Volcinschi V. ș.a. *Drept privat roman*. Chișinău: CEP USM, 2014. 396 p.

